

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. R. Kok, Soest, Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Slidrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

De levendmakende Geest

„De Geest is het, Die levend maakt,...”
Joh.6:63a.

God is een Drieëinig God. Eén in Wezen en drie in Personen: Vader, Zoon en Heilige Geest. We moeten deze drie personen wel onderscheiden, maar nooit scheiden. Dit houdt in, dat de werken, die aan de drie Personen worden toegekend, werken zijn van de Drieëilige God. Ook het werk van de levendmaking van de zondaar is het werk van een Drieëinig God. Dit komt duidelijk uit in het Evangelie van Johannes. Want in Joh.5:21 staat: „Want gelijk de Vader de doden opwekt en levend maakt, alsoo maakt ook de Zoon levend, die Hij wil.” Daar wordt dus de levendmaking toegeschreven aan de Vader, alsook aan de Zoon. In onze tekst wordt het werk van de levendmaking toegeschreven aan de Heilige Geest: „De Geest is het, Die levend maakt”. Voor het natuurlijke verstand, dat verduisterd is, zijn dit onbegrijpelijke zaken. Voor de gelovigen zijn dit wonderlijke zaken. Dat zijn zaken, die men ook niet begrijpen kan, doch waarover men zich wel verwondert.

De Geest is het, Die levend maakt. Jezus had een groot gehoor. Hij sprak hen van de noodzakelijkheid van het eten van Zijn vlees en het drinken van Zijn bloed. Wat Hij daarmede bedoelde, werd door de mensen niet begrepen. Zij dachten aan het eten van gewoon vlees en het drinken van gewoon bloed. Daarom zeide Jezus tot hen: „Het vlees is tot niets nut”. M.a.w. als je alleen maar het natuurlijke vlees van Mij zoudt eten en Mijn natuurlijke bloed zoudt drinken, het zou je geen steek verder brengen. Want het gaat over geestelijke zaken. En om geestelijke zaken te kunnen verstaan, moet je de Heilige Geest hebben, de Geest, die levend maakt.

Die Geest missen alle mensen van nature. Dat betekent, dat zonder die Geest, alle mensen geestelijk dood zijn. Dat is de ontzaggelijke werkelijkheid, na de zondeval. De mens is van nature zo dood, dat hij blind is om zijn ellende te zien. Hij is doof om het te horen als 't hem verteld wordt. Hij heeft geen hart om zijn jammerstaat op te merken. Om uit die ellendestaat, die geestelijke doodstaat, te geraken, is de werking nodig van de Heilige Geest.

De Geest is het, Die levend maakt. Dat is een zaak, die nog al eens vergeten wordt. De levendmaking van de dode zondaar is geen werk van een mens. O zeker, verstandelijk weten we wel dat het een werk van God de Heilige Geest is. Doch in de praktijk wordt het toch altijd nog min of meer van de mens verwacht. Een ieder late ten deze alle verwachtingen van mensen varen. Want: De Geest is het, Die levend maakt.

Hij doet dat op een onwederstandelijke, krachtdadige wijze.

Het levendmakende werk zelf, is zintuigelijk niet waarneembaar. D.w.z. als deze daad in het leven van een mens plaats heeft, dan kan dit met het blote oog niet waargenomen worden. Het is een wonderwerk. Doch het komt wel in de vruchten tot openbaring. Als

de mens van dood levendgemaakt wordt, dan gaat alles leven. Dan komt er leven in de ogen. De mens gaat zien! Dan komt er leven in de oren. De mens gaat horen! Dan komt er leven aan het hart. De mens gaat opmerken. Hij krijgt een verlicht verstand om te verstaan wat tot z'n eeuwige vrede dient.

De Geest is het, Die levend maakt.

Als dit gebeurt, wordt alles anders in het leven. Dan gaat men zien hoe verkeerd men altijd de dingen gezien heeft. Dan gaat men horen, dat men de waarheid nog nooit recht verstaan heeft. Men komt er dan achter hoe ellendig men is.

Zie dit maar op de Pinksterdag. Petrus preekte voor een groot gehoor. En de Geest wrocht mede. Die maakte dode zondaren levend. Daarom verstonden zij het Woord. Als het levendmakende werk van de Heilige Geest er niet mede gepaard was geweest, zouden zij het nooit verstaan hebben. dan zouden ze allemaal alleen maar gespot hebben.

Doch degenen die het verstonden konden nu niet meer spotten. Het wordt bittere ernst. Zij kwamen er nu achter dat er een God is, Die leeft, en op deze aarde vonnis geeft. Dit bracht hen in verlegenheid. De schreeuw om „genade” werd geboren. En die werd hun ook gegeven. Zij kwamen tot het geloof in de Heere Jezus Christus. Zij leerden verstaan wat het zeggen wil: Zijn vlees te eten en Zijn bloed te drinken. Zij leerden nu verstaan dat dit „geestelijk” moet worden begrepen. Namelijk dat de Heere Jezus Zijn leven gegeven had tot in de dood, daar zij anders de eeuwige dood zouden hebben moeten sterven. Nu kregen zij het eeuwige leven om Zijnentwil.

De Geest is het, Die levend maakt.

Het leven dat de Heilige Geest in het hart van een zondaar werkt, is geen leven van tijdelijke aard. Maar het is een eeuwig leven. Men gelooft in de Zoon, men is daar, door een levend geloof, mee verbonden. En wie in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven. Dat de gelovige het niet altijd zo bekijken kan, komt niet om dat de zaak als zodanig niet wáár zou zijn. Doch dit komt omdat 't geloof niet recht functioneert. Een gelovige is zo vaak ongelovig. Hij ziet dan alleen op zichzelf en komt dan aan zijn kant in het onmogelijke terecht. Dan is het nodig, dat de Heilige Geest bij vernieuwing weer gaat werken.

De Geest is het, Die levend maakt. Er zijn er die vertalen: „Die levendig maakt”. Dat is ook waar. De Geest maakt niet alleen levend, maar Hij onderhoudt het leven ook. Hij doet dit door de levendgemaakte iedere keer weer te doen hongeren en dorsten naar het vlees en het bloed van de Heere Jezus Christus, dat is: om door het geloof gesterkt te worden in de wetenschap, dat de Heere Jezus Christus, toch echt voor hem gestorven is.

De Geest is het, Die levend maakt.

Het door de Geest gewerkte leven wordt hier vaak bestreden. De mensenmoordenaar gunt degenen, die bij hem vandaan gelopen zijn, dat leven niet. Daardoor komen zij nog dikwijls in benauwdheden terecht. Doch de Geest, Die levendmaakt, is zelf de eeuwig-levende Geest. Hij zal niet laten varen het werk dat Zijn hand begon. Hij zal zekerlijk voleinden en het eeuwige leven de levendgemaakten volzalig doen beërven. Dan behoeven ze nooit meer te bidden: Gun leven aan mijn ziel..... Want dan zal men het eeuwig hebben.

Van de administratie

Aan giften, groot en klein, voor ons blad mochten we weer f 117,50 ontvangen, terwijl voor de school in Dundas 3 giften konden worden geboekt nl. f 450,—, f 50,— en f 25,—. Hiervoor onze hartelijke dank. Vijf nieuwe abonnees konden weer worden ingeschreven die o.a. door familie en kennissen werden opgegeven. In de komende vakantie-periode ontmoet u misschien ook een kennis of een familielid die nog geen abonnee is van ons blad. Probeert u ze het alsnog te maken. U kunt de adressen doorgeven aan: Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720 - 74202, giro 704350.

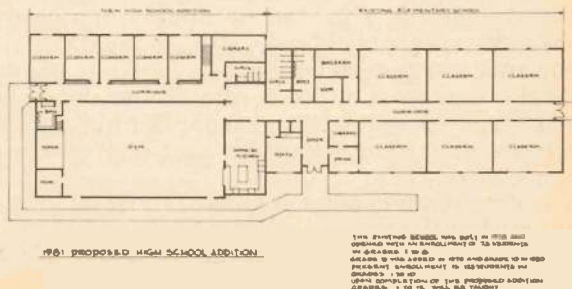
A.B.

Van de Redactie

1. **Ontmoetingsdag.** We herinneren nog even aan de ontmoetingsdag, die D.V. te Kampen zal worden gehouden op zaterdag 29 augustus a.s. in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente en we waken natuurlijk op om zo de Heere daartoe gelegenheid geeft die dag naar Kampen te komen om elkaar te ontmoeten rondom het Woord des Heeren, waarop in onze dagen zoveel aanslagen worden gepleegd. Laten we tonen, dat we willen blijven bij de oude gereformeerde beginselen, bij de waarheid van Gods Woord. De sprekers zijn bekend. Een volgende keer hopen we de namen weer eens te vermelden.

2. **Uitgave van verschillende werken.** Het boek van Ds. Van der Ent over **Gideon** is nog te verkrijgen. We ontvingen zo juist weer een bestelling! Het boek Ds. van der Ent over **Filemon** zal D.V. te zijner tijd het licht zien. Evenals het boekje met preken van Ds. Snee. Verder wordt er gewerkt aan de uitgave van de Catechisatielessen van Ds. Van Leeuwen, die in de eerste twaalf jaargangen van ons blad werden opgenomen. De schrijver is bezig ze klaar te maken voor de drukker. Ik ontving al een bestelling. Graag worden in afwachting van de verschijning van genoemde boeken bestellingen aangenomen. Natuurlijk ook op het boek over Gideon.

3. **School voor Dundas en Hamilton.** We hebben weer een bedrag van f 10.000,— kunnen overmaken. Dat is uiteraard zeer welkom. Men is druk bezig met de uitbreiding van het schoolgebouw. Mijn dochter, wier kinderen daar op school zijn, schreef dat tot de uitbreiding besloten was, omdat onzerzijds positieve uitlatingen waren gedaan omtrent de financiële medewerking van onze mensen, die in Holland met de zorgen van onze emigranten in Canada medeleven. Uit het feit, dat regelmatig collecten en giften binnenkomen, krijgen we hoop, dat uitbreiding van het schoolgebouw mede daardoor kan worden gefinancierd. Hieronder vindt men een schets van de plattegrond zoals

die na de verbouwing zal zijn. Ik, ontving nog een gift van f 100,— voor de school en ook nog een gift van f 50,— van B.M. voor de arbeid onder de Joden in Canada. Voor alles, dus ook voor de giften, die de administratie van ons blad verantwoordt, hartelijk dank.

Door ruimtegebrek zijn wij genoodzaakt om „Een brief uit Dundas/Hamilton” een andere keer te plaatsen.

B.

Kent u er hier de beginselen van? De dood verstaat het leven niet, en de levenden kunnen het bij de dood niet houden.

Ds. H. C. v. d. Ent

Een overdenking na Pinksteren

Opnieuw hebben we de Pinksteren gehad. Opnieuw hebben we de pinksterprediking gehoord. Wat het laatste betreft, kan niet gezegd, dat nu niets meer van pinksteren gehoord wordt. Het is niet zo, dat pas 30/31 mei 1982 de prediking weer gericht op pinksteren behoort te zijn. Wanneer dit zo is, wordt er geen recht gedaan aan het Woord van God. Immers de stroom van pinksteren in Handelingen 2 aangegeven zien we voortgaan in al de brieven van de apostelen. En die stroom wordt niet smaller, maar breder. Hoe rijk, hoe inhoudvol schrijven de apostelen niet van de persoon en het werk van de Heilige Geest. Wie weten wil van het heilvolle werk van de Geest, moet met aandacht de brieven lezen. In wat nu de apostelen hebben geschreven, zien we duidelijk de vervulling van Jezus' belofte. Voor Zijn sterven had Jezus gezegd: „Maar wanneer Die zal gekomen zijn, namelijk de Geest der waarheid, Hij zal u in al de waarheid leiden; want Hij zal van Zichzelf niet spreken, maar zo wat Hij zal gehoord hebben, zal Hij spreken en de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen.”

Nu we weer met de kerk van het verleden stil gestaan hebben bij de uitstorting van de Heilige Geest, wil ik nog één woord U en mijzelf onder de aandacht brengen nl. het woord „eendrachtelijk”. Dit woord werd gelezen thuis en in de kerk. Immers het is de gewoonte en dat is een goede traditie om ook thuis op pinksteren Handelingen 2 te lezen. Dit woord „eendrachtelijk” komen we ook tegen in Handelingen 1. De discipelen en discipelinnen waren eendrachtelijk bijeen na de hemelvaart en op de pinksterdag. Zij waren één van hart. Eén van zin en gemoed. Eén van bedoelen. Zij waren eens geestes. Er was een eenheid door het leven Gods. Ze leefden als één familie. Men kon niet buiten elkaar. Men zocht elkaar. Men bad voor elkaar. Men stond niet haaks tegenover elkaar. Welk een leven. Een leven uit en door de Heere. Die levende eenheid, die eensgezindheid had de Heere gegeven, gewerkt, want de zonde maakt scheiding. Verdeeldheid is het werk van de geest van beneden. Gemeenschap, eenheid is het werk van de Geest van boven. Dat die eenheid er is, gekomen is in de zondige wereld is een wonder en dat zij niet is verdwenen, is een nog groter wonder, want wat wordt er gezien nu ongeveer twee duizend jaar na pinksteren? De verdeeldheid heeft geen einde genomen. Er zijn wat gescheurde kerken en altijd terecht? Verwarring en verwijdering zijn zaken, waar we regelmatig van horen en lezen. En dat is geen verblijdend iets. De gereformeerde gezindte vormt geen bolwerk, maar brokkelt al meer af. Wat zich gereformeerd noemt, beroept zich op dezelfde Schrift en op dezelfde drie formulieren van enigheid, maar hoe komt soms duidelijk aan het licht hoever men uit elkaar ligt, uit elkaar gegroeid is. Of zelfs; dat men elkaar niet ligt. Moeten we in 1981 met deze werkelijkheid leren leven? Het is wel erg, wanneer het zo is. Wanneer dit moet. Nu moet niet gemeend, dat kerkelijke vergaderingen of samenkomsten steeds een weerspiegeling zijn van de onderlinge eenheid. Men kan bij elkaar zijn, maar dat wil nog niet zeggen, dat men één is. Er is geen sprake van werkelijke eenheid, wanneer er in de praktijk is een langs elkaar heenleven of een spreken over elkaar en niet een zoeken van elkaar.

Nu zegt men wel eens, wanneer het gaat over het kerkelijke leven: „je moet elkaar ruimte geven”. Nu die ruimte is er al behoorlijk. Velen zijn daar blij mee en zien daarin

duidelijk een doorbraak ten goede. Een doorbraak, die meer vrijheid heeft gebracht en er waait nu een frisse wind, zoals men zegt, door de kerken. De prediking staat op hoger niveau, dan een aantal jaren geleden. Er komen ook meer gedeelten uit de bijbel aan de orde, dan voor de tweede wereldoorlog. Men leefde toen bij een kleine bijbel. Men had een miniatuur-bijbel. De levenspraktijk, het leven van elke dag, wat men noemt het leven van heiligmaking, kwam niet zo aan de orde. De problemen van het dagelijkse leven hadden geen plaats in de Woordbediening. Het ging teveel over de heilsorde. Veel te veel naar men nu zegt. Er werd geen recht gedaan aan het verbond en de beloften en men miste de juiste visie op wet en evangelie. Nu is het licht opgegaan. Vandaag hebben we meer geestelijk licht en inzicht, meer zicht op de reformatie dan het voorgelacht. Dit alles, wanneer dit echt zo is, zal dan toch zeker wel de eenheid bevorderen. Het tegendeel is waar. Er komt al meer verwijdering. Er is echter nog meer. De uniformiteit, die wat jaren terug in de diensten gezien en gehoord werd, is ook al een pluriformiteit geworden. Van het verleden komt men al verder af te staan. De prediking van het verleden en de liturgie van het verleden doen het niet meer. Polarisering werken ook de veranderde visies op de zondag en het ethische leven. Gepropageerd wordt: geestelijke vrijheid houdt in geen gebondenheid meer op zondag. Men gaat naar de kerk en naar het strand. Men viert 's morgens avondmaal en 's avonds zit men voor het t.v. toestel. Dan hebben de wedstrijden de aandacht. Geestelijke vrijheid houdt in, naar men zegt, tolerant staan tegenover alle samenlevingsvormen naast het huwelijk. Wie geestelijk vrij is, is vrij van alle starheid en krampachtigheid. Wie zo denkt en leeft, en dat aantal is al groot, heeft ook moeite met de confessie, de drie formulieren van Enigheid. Men kan alles niet onderschrijven, wat in de belijdenis staat. Dit komt omdat men de Bijbel niet meer ziet en erkent van Genesis tot Openbaring als het Woord van God. Verschillende teksten zijn tijdgebonden, verschillende gedeelten vragen in onze tijd herinterpretatie. Dit alles constateren we op het gereformeerde erf. Daarnaast viert het kerkisme hoogtij. Het optrekken van kerkmuren gaat door en het geroep „wij zonen van de reformatie” is nog niet weggestorven. Het „bij ons alleen is de waarheid” is nog behoorlijk „in”. Wat een wonder is het, dat de Heere nog niet geweken is. Echter hebben we nodig de Geest tot bekering. Bekering van onze gedachten, van onze zinnen en lusten zijn geboden zaken. Nodig hebben we persoonlijk en kerkelijk, de bekering tot het Woord van God. Het luisteren en leven naar dat Woord. Dan is er geen behoefte aan allerlei nieuwe snufjes, die het na een aantal jaren niet meer doen, maar aan de krachtige werking van de Geest. Immers de Geest werkt de hartelijke betrokkenheid aan en de zelfverloochende liefde tot de Heere, Zijn dienst, Zijn kerk en elkaar. De Heilige Geest verbindt aan Gods wet en verwekt de lust om te leven naar die wet.

Die Geest spoort aan om te strijden voor het geloof, dat eenmaal de heiligen is overgeleverd. Door de Geest wordt het aantal levensmakers minder en het aantal levend-gemaakten groter. Zo zij het vandaag en morgen. Ziet U daarnaar uit? Bidt U daarvoor? Dan alleen is er het welvaren: persoonlijk en gemeenschappelijk. Dan alleen leven we uit en door de Geest. Tot eer van God, tot zegen voor elkaar en tot heil van de naaste.

M. C. Tanis.

TALRIJKE

DANKBETUIGINGEN

ontvangen wij van hen die ten einde raad één van onze meer dan 40 verschillende kruidenrecepten bestelden, o.a.

eczeem, galsteen galaandoening hoge bloeddruk, hoofdpijn, ischias, koorts, kriebelhoest, laxeer, migraine, vermagering, zenuwen enz. enz.

Alle soorten zijn verpakt in kuren voor een maand

(verzendkosten à f 12,50 inbegrepen).

Vermeld wel duidelijk welke soort U wenst.

NIEUW!!!

De soorten vermagering, zenuwen en vochtafdrijvend, nu ook in **tablet**vorm
Maandkuur f 15—

Drogisterij

SIKKING

Barrevoetstraat 5
Haarlem
Tel. 023 - 312882
Girc 190609

ZIJN VERBOND EN WOORDEN

3

We beloofden nog iets te zullen aanhalen uit het boekje van Prof. de Bruin, vijfde hoofdstuk over de verzegelende kracht van de doop. Hier volgen dan verschillende gedeelten uit dit hoofdstuk:

Zoals wij reeds aangewezen hebben verzegelt de doop de **belofte** des genadeverbonds, n.l. de belofte aan Abraham, dat de Heere ook de God van Abraham's zaad zou zijn. Die God van Abraham is een Drieënig God. Die leer der Drieëenheid, reeds in het Oude Verbond aangeduid, is in het Nieuwe Testament zo veel duidelijker geopenbaard. Verzegelde nu de besnijdenis dat de Heere de God is van Abraham en zijn zaad, de doop verzegelt dat de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, de Drieënige God des verbonds, het zaad der Kerk toelegt de belofte in het genadeverbond opgesloten. Die belofte is niet minder dan de heerlijke verzekering dat God alles zijn wil voor het zaad des verbonds. De Vader zet in de doop het zegel op de belofte de God van het zaad der Kerk te zijn. Bij de doop zegt God de Vader tot de dopeling: Kind met u richt Ik Mijn verbond op, een eeuwig verbond, dat Ik van Mijn zijde nimmer zal breken, dat Ik u aanneem als mijn kind en erfgenaam en daarom zal Ik u alles geven wat gij hebt, en van u weren wat u zou schaden. Deze aanneming tot kinderen en erfgenamen moet niet in onderwerpelijke zin worden verstaan, alsof de Heere zeide: Ik maak u door genadige vernieuwing des harten van een kind des toorns tot Mijn begenadigd kind en van een erfgenaam des verderfs tot een erfgenaam des hemels, maar God spreekt hier verbondsgewijze, dus moet het hier toegezegde voorwerpelijk van de zijde Gods worden verstaan. De Schrift spreekt op dezelfde wijze v. d. kinderen der goddeloze Israëlieten die de Heere vertoonden door hun afgoderij. Dat afgeweken Israël bleef het volk des verbonds, al leefde het niet in de weg des verbonds, ja al offerde het zijn kinderen aan de Moloch, want de Heere zeide tot hen: „Gij hebt Mijn kinderen door het vuur doen gaan”. Hieruit blijkt dat de Heere de kleine kinderkens der Israëlieten uit kracht des verbonds **Zijn** kinderen noemt.

Evenzo spreekt ook Paulus in Romeinen 9:4 van de „aanneming tot kinderen” verbondsgewijze. Hij uit daar de klacht, dat zovele zonen Israëls, die hij zijn broeders en maagschap naar het vlees noemt, nog leven buiten Christus. Die van Christus vreemde Israëlieten zijn toch het volk des verbonds, zegt hij, want hunner is de aanneming tot de kinderen, dat wil zeggen, God heeft hun beloofd ze als Zijn kinderen aan te nemen. Ondanks die belofte van aanneming tot kinderen, dat wil zeggen, kinderen Gods, want ze zijn niet allen Israël die uit Israël zijn, want alleen het geestelijk zaad is het ware zaad Abrahams. Paulus erkent, dat er bij Israël en alzo in de Kerk des Heeren een tweërlei zaad is, een vleselijk en een geestelijk, doch hij verklaart tevens dat aller is de aanneming tot kinderen.

God heeft dus geheel Israël beloofd hun God te zullen zijn en daarom heten zij ook allen Zijn kinderen, al zeggen helaas de meesten zulk een Vader niet te begeren, daar hun verdorven hart de wetten van die Vader verwerpt. En toch blijft God getrouw aan zijn belofte. Al wandelt de gedoopte 60 of 70 jaren op de weg der zonde en hij komt dan smekend tot die God des verbonds met de bede: Bekeer mij Heere en maak mij tot Uw kind, dan zal de Heere nog Zijn verbond gedenken, wanneer in waarheid tot Hem geroepen wordt.

Verder: Om voor tijd en eeuwigheid behouden te worden is nodig wedergeboorte, overplanting uit de staat der ellende in de staat der genade, levensgemeenschap met Christus door het bloed van de Heere Jezus. Welnu, al deze weldaden des genadeverbonds belooft de Zoon aan het zaad der kerk en als zegel op die belofte worden zij in Zijn Naam gedoopt.

Nog verder: Wat de Vader en de Zoon beloven in de Doop, wil de Heilige Geest onderwerpelijk in de dopeling werken, waardoor deze inderdaad deelachtig wordt, wat de doop aftekent en verzegelt. Hoe schoon staat dit in het oude formulier: „als wij in de naam des heiligen Geestes gedoopt worden, wordt ons beloofd, dat Hij ons en onzer kinderen Leraar

en Trooster in eeuwigheid zijn zal". Welke rijke beloften dan worden aan het zaad der Kerk verzegeld door de Drieënige God, door de doop in Zijn Naam! Maar, hoor ik vragen door een belangstellende lezer, gelden deze beloften dan al het zaad der kerk? Versegelt de Drieënige God dan aan ieder kind der gemeente, dat gedoopt wordt, de verbondsbelofte? Zegt de Vader in de doop tot iedere kleine, gedoopt in Zijn Naam: Ik ben uw God en wil u tot Mijn kind aannemen? Geldt dit niet **alleen** hun, die reeds wedergeboren zijn of althans hun, die uitverkoren zijn?

Na een kort betoog zegt Prof. de Bruin: Aan de gelovigen en hun zaad, afgedacht van hun verkiezing of wedergeboorte, verzegelt de Drieënige God de belofte van genade en vergeving. Ieder gedoopte mag zeggen: In mijn doop heeft God verzegeld mijn God te willen zijn, en alle kwaad van mij te weren of ten beste te keren. Wij staan dan wel niet aan de zijde van Dr. Kuiper, maar aan die van Calvijn. Deze toch zegt in zijn Institutie, boek III capittel 2 par. 6: „dat hetzelfde geestelijk genadeverbond niet minder in Ismaël dan in Izaäk is verzegeld geworden door het teken der besnijdenis". Ook Calvijn erkent, dat zowel bij de uitverkoren Izaäk als bij de verworpen Ismaël in de besnijdenis Gods verbond en niet onderstelde genade verzegeld werd. Ook zegt Calvijn in deze zelfde par dat Jakob en Ezau beiden „erfgenamen des verbonds" waren, hoewel de eerste uitverkoren en de laatste verworpen was. Prof. de Bruin stelt dan de vraag vanwaar het komt dat in de meeste kinderen des verbonds de verzegelde beloften niet in vervulling komen.

Hij antwoordt daarop het volgende:

De oorzaak hiervan ligt niet daarin, dat aan de een de beloften wel en aan de ander niet verzegeld zijn, maar hierin dat God de verbondsbelofte niet onvoorwaardelijk doet. Er is toch aan de belofte des verbonds een wedereis verbonden en waar die door Gods genade volbracht wordt, komt God ook de inhoud der belofte aan het hart te verheerlijken. Die wedereis is: geloof en bekering en waar de gedoopte zich door de genade des Heiligen Geestes tot God bekeert, daar wordt hij deelachtig wat de Heere in de doop hem verzegelde. Verzet echter de gedoopte zich uit kracht van zijn diepe verdorvenheid tegen die eis des Heeren, zo is God niet gehouden Zijn verbondsbelofte te vervullen. Daarmede is de belofte niet vernietigd, maar de zondaar staat zichzelf in de weg om de vervulling der belofte te ontvangen. Zonder geloof toch is het onmogelijk de belofte te omhelzen, en nu stelt God het geloof niet als een voorwaarde, die de mens moet volbrengen, (dit zou de leer der Remonstranten zijn) maar als de weg of het middel waardoor de belofte omhelsd wordt. Die nu voortgaat te weigeren die weg des geloofs te zoeken, zal ook nooit verkrijgen wat op die weg gevonden wordt, n.l. de verzoening in Christus' bloed in de doop betekend en verzegeld. Het staat met de verbondsbelofte als met de aanbidding van Christus in het Evangelie. Hoewel Christus aan allen die onder het Evangelie leven als Zaligmaker wordt voorgesteld, zullen toch alleen zij Hem als zodanig deelachtig worden, die Hem door een oprecht geloof worden ingelijfd en Hem met al Zijn weldaden aannemen, want zonder geloof is er geen vereniging met Christus. Welnu, evenzo kunnen alleen die gedoopten de verzegelde beloften des verbonds verkrijgen, die ze in de gelove omhelzen. Dit is de leer van ons doopsformulier. De doop verplicht tot een nieuwe gehoorzaamheid.

Zo eindigt het vijfde hoofdstuk. Daar staat veel in om ernstig over na te denken.

B.

HOTEL

DREYEROORD -
OOSTERBEEK

Telefoon 085-333169

Het hotel waar mevrouw
zich „uit" - en mijnheer
zich „thuis" voelt.

PLAATS UW
FAMILIE-
BERICHTEN IN
BEWAAR
HET PAND

OMGANG MET DE BIJBEL

Op verzoek van de redactie geef ik hier de weergave van mijn onderwerp gesproken op de Ontmoetingsdag van Bewaar het Pand. Ik heb praktisch niets veranderd aan de „toespraakvorm", zoals die gebruikt is op bedoelde dag. Men zal mij dit wel niet euvel duiden.

Wel heb ik hier en daar iets veranderd of verbeterd, dat naar mijn mening het stuk alleen maar ten goede kan komen.

T.

Vanmiddag wil ik gaan spreken over „Om-gang met de Bijbel". Over dit onderwerp kan heel wat gezegd worden en daarom zullen we ons moeten beperken.

Mogelijk, dat ik hier en daar herhaal wat vanmorgen of vanmiddag reeds gezegd is, maar zie dit dan als een onderstreping van die zaken, wier belangrijkheid ik ook zie. Ik ben ervan overtuigd, dat niet alleen hier in dit kerkelijk leven (dat mij altijd nog zeer lief is en waaraan ik mij verbonden gevoel) grote waakzaamheid geboden is, maar evenzeer in de gemeenten, die ik al 30 jaar heb mogen dienen. Natuurlijk is er verschil tussen de kerken hier en die bij ons (ik doel hier voornamelijk op de Free Reformed Church waarin ik zelf een plaats heb). Ik ga daar momenteel niet op in. Wel mag ik zeggen, dat er bij ons grote bezorgdheid heerst ten opzichte van de gang van het kerkelijke leven hier in Nederland. Laten we niet vergeten, dat wij aan de overzijde van de oceaan tamelijk wel op de hoogte zijn van de ontwikkeling van allerlei dingen. En juist omdat we ons met de liefde van het hart verbonden weten aan de kerken, waarin we geboren en getogen zijn, waarin wij als dienaren des Woords onze opleiding gehad hebben en waarin we meer of minder veel jaren hebben mogen dienen (ik zelf 20 jaar), daarom zijn wij niet zonder zorg.

Ik heb mijn onderwerp genoemd „Om-gang met de Bijbel". Nu direkt al zeg ik, dat u dit woord „omgang" in zijn meest brede en ook diepe betekenis moet nemen. Ik kan trouwens dat woord in verschillende betekenissen nemen. Ik mag dat wel duidelijk maken met een paar simpele voorbeelden.

Ik woon ergens in een straat in de stad Burlington in Canada. Achter mijn huis ligt een behoorlijk stuk grond, waarop een aardige tuin. Mijn buurman heeft eveneens een tuin. Onze beide percelen zijn van elkaar gescheiden door een hek. Van tijd tot tijd staan mijn buurman en ik samen te praten, hij aan de ene kant van het hek en ik aan de andere kant. We praten over koetjes en kalfjes, over het weer, 't is te nat of te droog, over de gebeurtenissen in de wereld, etc. Het blijft alles bij een oppervlakkig geredeneer. Toch kun je zeggen, dat je omgang hebt met je buurman. Dat bedoel ik hier niet met „omgang".

Ik kan ook in een heel andere zin spreken over „omgang".

Weer een voorbeeld: ik heb een paar heel goede vrienden, die ik al jaren gekend heb en met wie ik steeds in aanraking kom. Je leeft met die vrienden mee in al hun lief en leed, ja, vooral in hun leed en verdriet, als dat komt. Als zij een kruis hebben te dragen zou je het mee willen helpen dragen. Als zij moeten schreien om het gemis van een dierbaar pand, ga je bij wijze van spreken mee schreien. In elk geval is er een nauwe band wederzijds.

Dat bedoel ik hier ook niet.

Het kan nog anders en nu kom ik waar ik wil zijn.

Er is ook een bepaalde omgang tussen man en vrouw, in het huwelijk. En als het nu goed zit met die twee (dat kun je niet altijd zeggen, helaas), dan is het hier zó, dat er sprake is van een intieme omgang. Men kent elkaar beter en dieper dan wie ook. Men kent elkaars hart en wat er in omgaat, althans voor zover zulks mogelijk is. Men leeft voor elkaars welzijn, geeft zich aan elkaar: men kan ook niet buiten elkaar.

Dat bedoel ik nu met mijn woord „omgang". Er is een bepaalde relatie tussen de Heere en Zijn volk, die in de Heilige Schrift, in het Oude zowel als in het Nieuwe Testament, wordt aangeduid met een huwelijk. De Heere, de verkiezende God, is de Man en Zijn volk is de vrouw, de bruid.

De Vader heeft de bruid aan de Zoon gegeven en Christus heeft de Zijnen met Zijn dierbaar bloed gekocht. (Ik kom daar straks wel nader

op terug.) Er is een tere en diepe verhouding tussen die twee, Man en Vrouw, als het wel is. Natuurlijk veel dieper een teerder dan die is en kan zijn tussen man en vrouw in het huwelijk. Vraagt u mij nu om nog veel meer van deze zaken te zeggen, dan moet ik bekennen: ik kan het niet. Je kunt voor jezelf weten wat de liefde Gods is en wat die inhoudt, maar dan kun je nog niet in woorden uiten wat dit ten diepste is. Kunt u dat, bij wijze van spreken, gaan doen ten opzichte van de vrouw, die de liefde van je hart heeft? Eigenlijk ook onmogelijk. In een zeker opzicht, ja, je kunt wat woorden gaan zeggen maar het blijft eigenlijk stamelen en stotteren. Maar je kunt het wel bewijzen en ook ervaren. Zó is het nu ook in de verhouding tussen God en mens.

Waarom is die verhouding nu zo en is er een omgang tussen God en mens en tussen mens en God? Uiteraard heb ik hier niet het oog op alle mensen zonder enig onderscheid, op de hele mensheid. Ik doel ook niet op de mens in de kerk zonder meer, maar ik spreek nu, en laat ik dat meteen even beklemtonen: waarom is er nu zo'n verhouding tussen de Heere en Zijn volk?

Is dat, omdat de Bijbel zulk een religieus boek is waarin de mensen de verheven gedachten over God bekend hebben gemaakt?

Waarom is er een omgang met de Bijbel? Waarom hebben Gods kinderen Gods Woord zo lief?

Is dat omdat de Bijbel een boek van schoonheid is? Inderdaad is de Bijbel een boek van schoonheid, van litteraire schoonheid.

Is het omdat de Bijbel allerlei psychologische zaken naar voren brengt? Omdat er uitgetekend wordt het leven en de ervaring van mensen, ook en niet in het minst van de ervaring van Gods volk? Welnee! Als dat het geval zou zijn, dan zou de Bijbel, hoe mooi en verheven ook, uiteindelijk liggen op hetzelfde vlak van allerlei andere boeken. De Bijbel is heel anders en is veel meer. Het gaat daar niet om de gedachten van ons over God, het gaat er niet over menselijke ideeën aangaande de Heere, de Schepper van Hemel en aarde! Nog eens: niet over de ervaringen van Gods volk, al zijn die zeer belangrijk en hebben wij er ons aan te toetsen en worden wij er door onderwezen, maar ten diepste hebben wij wat die geestelijke ervaringen betreft (denk niet in het minst aan de Psalmen), niet de gedachten van mensen over God, maar we hebben daar in de eerste plaats de gedachte van God over ons. Hij deelt in de Bijbel, Zijn Woord, mee wat en wie Hijzelf is. Wij hebben in dat Woord de openbaring des Heeren. Dat moet van meetaf goed voor ons vaststaan.

Ik mag wat ik hier poneerde wel even in een simpel voorbeeld duidelijk maken.

Wat is het woord bij ons? Het „woord" betekent, dat ik de gedachten en overleggingen, die in mijn hoofd of hart zijn en die u niet kunt weten, naar buiten uitdraag. Ik zet hen om in woorden en door die woorden komt u het te weten wat ik denk of wat er leeft in mijn hart. Zó is het, met eerbied gezegd, ook met de Heere. De Heere heeft eeuwige gedachten des vredes gehad over een gevallen mensengeslacht. Hij heeft in Christus Zijn openbaring bekend willen maken. Christus wordt het **Woord** genoemd, dat vlees is geworden. Hij openbaart wie Zijn Vader is. Jezus heeft in Zijn hele omwandeling op aarde nooit anders gedaan dan de verborgen raad en wil Gods openbaren. En nu Jezus in de hemel is en daar zit aan de rechterhand des Vaders, na de volbrenging van Zijn werk, nu doet Hij nog precies hetzelfde.

Maar Hij doet het nu door middel van Zijn Geest, Die Hij gezonden heeft in het midden van Zijn kerk. Die Geest werkt in de harten der Zijnen, maar..... door Zijn **Woord**, dat geïnspireerd is door de Geest, terwijl Hij ook dat Woord aan het hart toepast.

Dat **Woord**, dat onverkorte en niet bekritiseerde Woord, moet nu gepredikt worden. Dat mag ik meteen wel even zeggen, opdat onder de bedauwing van de Heilige Geest, mensen zullen worden bekeerd en Gods volk zal worden gebouwd.

En wee de kerk, die niet meer spreekt, omdat hij niet meer spreken kan. Wee de kerk, die niet meer spreekt met warme bezieling door de aanraking van Gods Geest. Wee de kerk, die niet meer in levend contact staat met de levende God in de hemel, met Christus als de

Koning, Profeet en Priester. Het **leven** is er uit ! De ziel is er niet in ! Ik weet heel wel, dat de kerk in zichzelf niets is en ook niets kan. De Geest Gods zal ons moeten bezielen. Maar daarom moet er uit het midden van de kerk het gebed opstijgen, meer dan ooit tevoren, om de werking van de Heilige Geest.

Ik gebruik weer een eenvoudig beeld ter verduidelijking.

We kennen allen de pijporgels, zoals zij staan in heel wat kerken. Zulk een orgel bestaat uit verschillende onderdelen en het heeft al naar de grootte van het orgel meer of minder pijpen, grote, kleine, dikke en dunneren. Nu kan de organist aan de speeltafel gaan zitten en de toetsen aanraken, maar er gebeurt niets. Dat orgel is zo dood als een pier. Het maakt geen geluid. Eerst moet een knop worden omgedraaid of ingedrukt. Dan wordt er lucht in het orgel geblazen. En als de organist dan de toetsen van de speeltafel gaat aanraken, dan gaat het orgel klagen of zingen, zuchten of jubelen, al naar dat de organist wil.

Zo is het met eerbied gezegd met de Heere. De Heere moet met Zijn Geest blazen door de kerk. En dan niet alleen in de kerk in het algemeen, maar het moet een persoonlijke zaak voor ons worden.

Anders staan we met al dat heerlijke werk des Geestes er tenslotte buiten.

Nu is het natuurlijk waar, wat wel eens gezegd is, dat de Bijbel komt met allerlei geschiedenissen, cultuurgeschiedenis, wereldgeschiedenis, mensengeschiedenis. Hij brengt ons in aanraking met allerlei gebeurtenissen in de wereld. Denk maar aan wat Gods Woord zegt van Babel, hoe het spreekt over Egypte en veel andere volken en landen. Maar de Bijbel is en blijft toch altijd het levende en eeuwigblijvende Woord van God. Achter de natuurlijke gaven wordt ons Gods zorgende hand getekend. En achter en in de geschiedenis moeten en mogen wij zien de leiding van een trouwe God, Die Zijn volk en kerk wil gedenken. En achter de Bijbelfiguren (het doet er niet toe wie het zijn, of dat nu Abraham, Izak en Jacob, Mozes en Aäron zijn of Pilatus, Kajafas of Annas, etc.) achter alles en allen staat uiteindelijk de machtige vraag: „hoe staat gij tegenover de levende God ?” Dat is trouwens ook de vraag, die tot ons komt vanuit de **Bijbel. Als Gods Woord tot ons komt, is het altijd: „hoe staat gij tegenover de Heere ?” „Wat en Wie is de Heere voor u ?”**

Laten wij er wel om denken, dat in de Heilige Schrift **GOD** in het middelpunt staat. Men heeft wel gezegd, dat in de Bijbel en in het bijzonder in het Nieuwe Testament **Christus** in het middelpunt staat, dat het dus **Christocentrisch** is. En dat is waar. Zelfs in het Oude Testament, waar gesproken wordt over de ceremoniële wetten en ordinantiën, wijst alles heen naar de te komen Christus. In dit verband wil ik nog iets anders naar voren brengen, n.l. dat de Bijbel (heel de Bijbel en dus ook het Nieuwe Testament) niet alleen Christo-centrisch is, maar dat hij het karakter draagt van een **theologische** of wel **theocentrische** openbaring. „Theo” komt van het Griekse woord „Theos”, dat **God** betekent. Dat wil dus zeggen, dat niet allereerst en meest Christus in het middelpunt staat, maar **God**.

Hij neemt het initiatief. Op **Hem** lopen alle lijnen der geschiedenis uit, ook van de heilsgeschiedenis, ook van het werk in het midden van Zijn kerk.

~~God is het, Die geschapen heeft. De ware bestemming van de mens ligt niet in hemzelf, maar in de Schepper, in God.~~

Wij hebben die bestemming verloren, d.w.z. wij leven er niet naar, we doen er niet naar. Wij hebben de Heere de rug toegekeerd en zijn van Hem afgedwaald en we gaan al verder van Hem af als Hij het niet verhoedt. Dat neemt echter niet weg, dat voor de **Heere** te leven de hoogste doelstelling van de mens is. De zonde is ten aller diepste een aantasting niet maar van **Christus** en van Zijn werk, maar van **God**, mijn Schepper. Een aantasting van Zijn eer en van al zijn heerlijke deugden.

De schuldverhouding, die er tussen mens en God is, heeft zo met het Wezen Gods te maken, dat God niet doen kan alsof er niets gebeurd is. De Heere is rechtvaardig, d.w.z. heel simpel: God is God.

Hij kan **Zichzelf** niet verloochenen. Hij ziet de zonde niet door de vingers. Integendeel. En nu predikt de Bijbel ons, dat **God Zelf** in

deze onmogelijke situatie, waarin wij onszelf hebben gebracht, heeft voorzien. Hij heeft de weg der verlossing, n.l. in Christus, gebaad. Het Woord is vlees geworden. Waar wij de weg terug, naar de Heere, niet kennen, ook niet willen, ook niet kunnen banen, daar is God Zelf in de Zoon van Zijn welbehagen tot ons gekomen en heeft Hij in Christus een volkomen verzoening te weeg gebracht.

Nu treden hier in het bijzonder twee dingen naar voren.

In de eerste plaats, dat het God Zelf is (en ik onderstreep dat „God”), Die Zijn Zoon gezonden heeft. Die in de Zoon en door de Zoon de weg der verlossing heeft ontsloten. Deze weg komt niet op uit het menselijk hart of uit het menselijk brein. Deze weg is niet bedacht door mensen, ook niet door godvruchige mensen. **God, de Heere staat hier in alles centraal.**

Het tweede dat hier van betekenis is, is dit, dat Christus, die de plaats der Zijnen heeft ingenomen, met het offer van Zijn bloed een volkomen genoegdoening geschonken heeft aan Zijn Vader in de hemel, Die tegelijk Zijn Rechter was. Want wij spreken wel vaak over de **Vader** in de hemel, maar laten wij niet vergeten, dat Hij de **Rechter** is van hemel en aarde. Dat Hij ook de Rechter van Christus was. En dit vanwege het feit, dat Jezus de representant was van Zijn volk. En nu gaat de verlossing van **God Zelf** uit. En die verlossing is ook weer gericht op **Hem**. Het is naar beide kanten een **theocentrisch** werk.

Ik zou het eigenlijk nog liever noemen een „trinitarisch” werk. Daarmee wordt bedoeld, dat de triniteit, dat is de **Drieëenheid** in het middelpunt staat. Het is de Drieënige God, Die hier werkt, de Vader, Zoon en Heilige Geest.

En als u nu enige omgang met de Bijbel mag hebben en het Woord Gods leert verstaan, dan begrijpt u ook, dat ik dit niet alleen theologisch bedoel, nog veel minder intellectueel, maar in de geestelijke zin, n.l. dat wijzelf door de kracht van het Woord des Heeren beaard zijn geworden en dat wij geen vreemdeling zijn gebleven van de verbonden der genade. Dat wijzelf tot zondaar voor God geworden zijn en kunnen zeggen: „Heere, ik heb naar U niet gevraagd, maar dit weet ik, U hebt naar mij gevraagd”. „U hebt mij opgezocht en daarom heb ik U leren zoeken”.

Maar dan komen we later aan de weet, dat we hier te doen hebben met een Drieënig God. Wie de Schrift met een hongerige en dorstige ziel leest, leert hierin zien het werk van de Heilige Geest. Wie zijn eigen leven leert kennen, zal gaan ontdekken, dat het de Geest is Die in zijn hart gaat arbeiden. Zeker, ik weet het wel, je vraagt je misschien wel honderd maal af: „is dit wel waar in mijn leven ? Ik heb zulk een leugenachtig hart, bedrieg ik mij niet ?

Is het wel inderdaad het werk van Gods genade ? „Al die dingen komen naar voren. Ik weet het wel, je kunt een strijd hebben, soms ten dode toe. Dan weet je nauwelijks wat je zeggen moet. Ja en neen, en zo worstelen al die dingen om de voorrang in je leven.

Aan de andere kant echter kun je niet ontkennen, dat de Heere toch in je leven gekomen is. Want u hebt niet naar de Heere gevraagd, maar de **Geest** heeft u aan uw werkelijke toestand ontdekt. De Geest heeft ons doen zien, dat we verloren liggen. De Geest werkt dit door het **Woord**. De Geest werkt altijd en alleen door het Woord, dat Zijn eigen openbaring is. Dat Woord spreekt van de noodzaak van het levende, waarachtige geloof. En het is weer de **Geest** (en hier hebben we een zeer voornaam punt, dat vaak in de prediking van menigeen vergeten wordt): „het is de **Geest**, die de Heere Jezus gaat openbaren”. Hij tekent de Christus uit voor het hart. Er moet plaats gemaakt worden voor de Christus. Dit is een element, dat goed in de bediening van het Woord moet uitkomen. Het is bij menigeen zo vanzelfsprekend, dat hij „er bij hoort”, dat hij het „heeft”. Hij kent het. Maar men weet niet hoe men het heeft leren kennen en hoe men het gekregen heeft.

En toch zijn dit de zaken ook, die wij moeten leren kennen. Hiervan mogen we geen vreemdelingen zijn.

De dienaar des Woords heeft hier een grote verantwoordelijkheid. Hij moet rekenschap afleggen van wat hij in het midden der gemeente heeft gezegd. Het zal toch ontzettend zijn als er straks voor de rechterstoel Gods zullen staan, die niet anders kunnen

zeggen dan: ik heb nooit anders geleerd dan dat het met mij wel in orde was. Laten we eerlijk zijn: terecht is meermalen opgemerkt, dat er niet meer geloofd wordt aan de veronderstelde wedergeboorte, maar, helaas, hoevelen leven maar voort met een verondersteld geloof.

En wordt er genoegzaam tegen gewaarschuwd ? Ik betwijfel het helaas. Ik krijg soms de indruk, dat de hoorders in een dergelijk geloof worden gesterkt. Gode zij dank, niet overal, maar een dergelijk soort prediking behoort, meen ik, niet tot de zeldzaamheden.

Zefanja zegt o.a. dat de Heere Zich heeft overgelaten een arm en ellendig volk, dat op Zijn naam vertrouwt. Dát volk, arm en ellendig in zichzelf, dat geen uitweg meer ziet en dat zich de eeuwige duisternis waardig acht, dát volk blijft niet vreemd van Christus en Zijn werk. Wel is het waar, dat de Heere komt op Zijn tijd en in Zijn weg. Toch blijft Hij niet achter. Zij krijgen met de Heere Jezus te doen.

De ouden plachten wel eens te zeggen (en ik heb het meermalen uit de mond van mijn ouderlingen in mijn eerste gemeentegehoord): je kunt de Heere Jezus niet anders kennen dan wanneer de Heilige Geest Hem, zo te zeggen, uit het **Woord** naar voren draagt. Dan is dit maar niet een soort verstandelijk kennen van Christus, maar een kennen met het hart als vrucht van Gods genade.

Nu is er ook iets anders waarop ik wijzen moet. Hoe noodzakelijk het ook is, dat ik Christus Jezus als mijn persoonlijke Borg en Zaligmaker leer kennen, toch moet ik wel leren verstaan, dat ik niet uit **Christus** gevallen ben, maar uit **God**. Ik heb dus niet alleen de Heere Jezus nodig in Wie ik de weg der zaligheid ontsloten vind, maar ik moet terug naar **God** uit Wie ik ben uitgevallen. Ik moet teruggeleid worden tot Hem, Die verkoren heeft; Die de Zijnen aan Christus gegeven heeft. Dan krijgen we dus het machtige werk van Christus, n.l. dat Hij terug gaat leiden naar die God, Die ik kwijt geworden ben door de zonde. De Drieënige is het, Die aan de Zijnen de Heere Jezus door Zijn Heilige Geest bekend doet worden. In deze weg krijg ik een Bijbelse prediking, ook van de Christus. We zullen Christus op de **rechte wijze** dienen te prediken.

De eerlijkheid gebiedt te zeggen, dat dit (ik zeg het maar zwak) lang niet altijd gebeurt. En dat is juist in de kerk de vreze en de zorg die velen beheerst. Zelf ben ik eveneens de overtuiging toegedaan, dat dit niet genoeg of helemaal niet gedaan wordt.

Christus, ja dat is bijna een vanzelfsprekende zaak geworden, dat we die kennen als Borg en Zaligmaker. Hij is de mijne, zeggen we dan. Maar wat nu de activiteiten, de werkzaamheden van het geloof zijn in verband met het leren kennen van Christus door het Woord Gods en hoe die Christus nu in mijn leven gekomen is; hoe en in welke weg Hij in mijn hart en leven gekomen is; hoe Hij Zichzelf (altijd door Zijn Woord en Geest) aan de ziel heeft weggegeven en ik de opening in Hem voor mijzelf heb gevonden en een toegang gekregen heb tot de troon der genade, dát wordt zo weinig gehoord.

Is het werk des Geestes in het hart van de zondaar vandaag zoveel anders dan, laat ik maar zeggen, enkele tientallen van jaren of zelfs eeuwen geleden het geval was ?

Christus heeft een **tweeërlei** werk gedaan; ten eerste heeft Hij het werk der verzoening en verlossing tot stand gebracht en in de tweede plaats gaat Hij dat werk toepassen. Dat gebeurt in een bepaalde weg. Ik bedoel dat niet zo, dat elke christen langs dezelfde weg geleid wordt en precies hetzelfde ondervindt. Helemaal niet ! ! Maar fundamenteel, principieel, ten aller diepste, ja ! ! Dan kunnen al Gods kinderen van hart tot hart spreken, en verstaan zij elkaar.

En dát wordt nu vaak vergeten en wordt in de prediking van menigeen niet meer naar voren gebracht, n.l. Christus in de toepassende bediening van de Heilige Geest. Christus, Die door de Geest en het Woord de mens breekt, stuk slaat met al zijn eigen gerechtigheid en al wat hij heeft en bezit. Maar Die dan juist ook in deze weg weer gaat bouwen, n.l. dat wat van en uit Christus is. Ik moet al het mijne verliezen, radikaal, helemaal en ik moet een verloren schepsel voor de Heere worden. Je wordt niet gerechtvaardigd als een dominee, omdat je zo lang op de kansel hebt gestaan en gepreekt. Je wordt niet gered, omdat je ouderling bent

en een misschien lange staat van dienst hebt en gerespekteerd bent in de gemeente. Je wordt niet gered, omdat je een goed lid van de gemeente bent. Je kunt alleen maar gered worden als een verloren menskind, dat heeft leren roepen om genade en zijn knieën heeft leren buigen voor de eeuwige, waarachtige God.

Als de Heere gaat werken in ons hart, niet alleen ontdekkend, zodat we onze zonde en schuld leren zien, maar ook dat Hij dòòr gaat werken, en hij Zich in Zijn liefde en genade aan de ziel doet kennen, dan komt er verwondering en bewondering, dat de Heere aan ons denkt en Zijn bemoeienissen aan ons groot maakt.

Ik heb meermalen gezegd in mijn prediking: „ik weet niet (of eigenlijk weet ik het wel) wanneer de heetste tranen geschreid worden, of dat nu is als we ons als zondaar voor God leren kennen of als de Heere de hand Zijner liefde naar ons uitstrekt en ons de mogelijkheid van zalig worden leert zien. Dat machtige wonder, dat een vijand van God, een rebellist, die lijnrecht tegenover Hem staat, nog opgezocht wordt, dat God, de hand naar Hem uitstrekt en door Zijn Geest in zijn hart werkt”. Hier hebt u het **grote wonder**, dat ons verstand niet begrijpen kan en waarbij wij met eerbied en verwondering stil staan.

Dan worden tranen van dankbaarheid en bewondering geschreid. Ja, bewondering is hier op zijn plaats. Niet alleen omdat de wijsheid des Heeren zo machtig tot openbaring komt, ook niet alleen omdat de gerechtigheid Gods hierin zo luisterrijk gestalte krijgt. Dat alles is waar!

Maar ook daarin, dat Gods liefde zò ver is gegaan, dat Hij het liefste, dat Hij had, Zijn eigen Zoon, in de wereld gezonden heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, het eeuwige leven hebbe.

En nu denk ik in het bijzonder aan twee momenten. Ik denk allereerst aan Gethsemané waar Jezus, naar het getuigenis van Psalm 22, een worm was en geen man, waar Hij het uitroept: „kan deze drinkbeker niet van mij voorbijgaan?” „Doch niet Mijn wil, maar Uw wil geschiede.” En het tweede moment waarop ik wijzen wil is de verlatenheid aan het kruis van Golgotha, waar Zijn bange ziel het uitkermt: „Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?” In dit verband wordt er veelal gewezen op het smartelijke lijden van Christus. En terecht!! We kunnen daar nooit genoeg van zeggen, althans voor zover zulks mogelijk is. Want we kunnen de diepte van Zijn lijden niet peilen. Je schiet hier woorden tekort. Je kunt op zijn best alleen weten voor je eigen persoonlijke geestelijke leven wat het wil zeggen om ontdekt te worden en jezelf te zien tegenover de Rechter van hemel en aarde en voor die Rechter niet te kunnen bestaan, verdiend te hebben voor eeuwig verloren te gaan.

Maar wat dat voor **Christus** geweest is, is niet te peilen.

Dan nog iets anders!! Wat is dat voor de **Vader** van de Heere Jezus geweest? Jezus heeft Zichzelf gegeven, maar de **Vader** heeft ook Hem gegeven!! Overgegeven in de handen niet van **vrienden**, maar van **vijanden**!! Overgegeven in de handen van al de helse machten, zodat al de duivels op Hem afkwamen. En in het donker van die hel riep Hij het uit: „Mijn God, Mijn God.” Heeft dit iets te maken met mijn onderwerp? Het heeft er alles mee te maken. Want als wij in de rechte, tere zin omgang hebben met de Bijbel, dan heeft omgekeerd (en laten we dat niet vergeten) de **Bijbel** omgang met ons. Dat wil zeggen, om het nog nader te definiëren, niet maar de Bijbel, maar de **GOD** van de Bijbel heeft omgang met ons. Die komt in het Woord tot ons. **Ik** kom dus maar niet tot het Woord, maar **God** in het **Woord** komt tot mij. Komt ook op deze dag tot ons. Elke zondag als het Woord bediend wordt en altijd weer als wij het Woord lezen in ons gezin. Dan komt de Heere en predikt ons wie en wat **wij** zijn en Wie **Hij** is.

Dat Woord komt tot ons met een absoluut gezag. Als we spreken van omgang met de Bijbel, dan staan we niet als twee gelijkwaardige grootheden tegenover elkaar. Nog eens: de Bijbel komt met een absoluut gezag. Dadelijk op de eerste bladzijde van de Heilige Schrift kunt u dat al lezen. „In de beginne schiep God hemel en aarde.” Welke God? Wie is Hij? Is Hij er? Is God een Persoon of Wezen en hoedanig is Hij? Daar redeneert en discussieert de Bijbel niet over.

Van alle andere boeken kunt u tenslotte vragen een zekere bewijsvoering voor de stellingen, die daar geponeerd worden. Maar dat kan en mag je niet met het Woord Gods, met de Bijbel. De Bijbel poneert heel eenvoudig dat God er is. Dat Hij handelt, werkt en spreekt. Dat Hij Zich betoont de Levende te zijn. En dat is niet alleen het geval in het begin van de Bijbel, maar dat vindt u door heel de Bijbel heen. Neem b.v. het gebod des Heeren: „Gij zult liefhebben de Heere, uw God boven alle dingen en de naaste als uzelf”. Waarom? Daar wordt niet over geredeneerd, niet over getwist in de Bijbel. God de Heere eist eenvoudig. Omdat wij geschapen zijn door Hem, daàróm komt de Heere met Zijn eisen. **Hij** is het inderdaad, Die Zijn eisen kan en mag en moet stellen. En **wij** zullen naar die eisen moeten luisteren en leven.

En dat is niet alleen een moeten, maar dient te worden een mogen. Dit door het werk en als een vrucht van Gods genade.

In de omgang met de Bijbel komen we steeds weer tot de ontdekking hoe open eerlijk Gods Woord is. Ook in de levensgeschiedenis en de typering van Gods kinderen is de Bijbel heel eerlijk. Gods volk wordt ons ten voeten uit getekend in al de gebreken en de ergerlijke fouten die zij mogen hebben. Dat is niet alleen het geval bij David.

Ik zou bijna willen zeggen, het is nog veel sterker het geval bij de stamvaders van het volk Israël.

Abraham is de grote held des geloofs! Ja, maar als hij straks in de hongersnood verkeert, dan gaat hij er tussenuit, naar Egypte en hij is zo bevreesd voor zijn leven, dat hij liever zijn vrouw er aan geeft dan zichzelf. En dan dat tafereel in de tent van Izak, waar een vader is die door de moeder bedrogen wordt ten bate van haar zoon Jacob.

Hetzelfde vindt u in het Nieuwe Testament. B.v. in de discipelenkring. Denk aan de verloochening van Petrus. Die grenzeloze eerlijkheid van de Bijbel is, naar we weten, juist vaak een struikelblok voor niet weinigen. Dat boek is niet geschikt om het in handen van jan en alleman te geven. En als je de Bijbel nu ziet als een normaal, menselijk boek, dan is het inderdaad waar. Volkomen. Doch de Bijbel is openbaring Gods, en de Heere heeft met elke zin Zijn hoge bedoeling. Wat moet en kan ik daaruit leren? David was gevallen. Hij komt niet onmiddellijk in de schuld. Daar ligt ongeveer een jaar tussen het feit van zijn zonde en het moment, dat hij voor God op de knieën komt.

Maar eerst moet Nathan komen en in de naam des Heeren hem zijn zonde voorhouden. „Gij zijt die man!”

Zo handelt de Bijbel altijd. Gij! Ik! En de vraag is of de Heere al metterdaad door het Woord tot ons is gekomen. Met dat „gij zijt die man, die vrouw, die jongen, dat meisje? **Jij** bent het! **Jij** bent van Mij afgefallen en gaat door Mij de rug toe te keren en dat ondanks het feit, dat Ik met Mijn beloften gekomen ben. **Gij** zijt verloren in uw zonde en schuld. **Gij**! en dat terwijl ge het teken en zegel van het verbond en van de bevestiging van Gods beloften aan uw voorhoofd draagt.

Ondanks dat en mèt dat ga je de wereld in en ga je je eigen gang. Je doet net of Ik, de Heere, niet besta. Want je hebt je knieën nog nooit gebogen; je hebt je hart nog nooit voor Mij uitgestort. Je hebt nog nooit één traan geschreid over je zonde.”

„Gij zijt het!” Ja, dat is wat. **Zò** moeten we de Bijbel lezen. Dan springen we niet meer op in drift of woede, maar dan zullen we de aanklacht horen met gebogen hoofd en kloppend geweten. **Zò** slecht ben ik nu. Zo gemeen en arglistig is mijn hart. Zo diep ben ik nu van mijn Schepper afgefallen, dat ik nooit gered zal worden en nooit de vervulling van mijn leven zal hebben, tenzij de Heere met Zijn genade Zich neerbuigt naar mij, tenzij de God aller genade mij uit de diepte van mijn verlorenheid opricht.

Kennen we dat? Want of we ouder of jonger zijn, onze reis gaat naar het einde van dit aardse bestaan. We zijn pelgrims op reis naar de eeuwigheid. Vragen wij ons toch af, bij het licht van Gods Openbaring: „hoe staat het met mij? Als we onszelf leren kennen door Gods genade leren we zien, dat we een bedrieglijk hart hebben, een hart, dat je nooit kunt vertrouwen. We zouden ons iets gaan toeëigenen wat ons niet door God is gegeven. We kunnen met onze godsdienstigheid, met

onze ervaringen en onze tranen niet bestaan voor de Heilige God.

Wij worden gerechtvaardigd door het geloof en dat niet uit de werken opdat niemand roeme, maar zelfs het geloof, hoe belangrijk ook, kan geen **grond** zijn om op te staan voor de eeuwigheid. Dat is alleen maar de **ENE, Christus**, de van God geschonkene. De door God geopenbaarde Christus in Zijn Woord! En uit en door dat Woord ook aan mijn hart en in mijn leven.

En daarom, vrienden, het Woord komt niet vrijblijvend tot ons. Het is altijd klemmend, overrompend, inwinnend, persoonlijk.

Ook vertroostend en bemoedigend. We kunnen het Woord niet laten voor wat het is. We kunnen niet neutraal staan tegenover de Bijbel. Het Woord Gods is levend en krachtig en vruchtbaar. Het is een tweesnijdend scherp zwaard, dat doorgaat tot de verdeling en der samenvoegselen des mergs.

De Bijbel hecht alle waarde aan de krachtadige werking van de Heilige Geest. Niet (ik zeg dit nadrukkelijk) alsof het Woord zelf ooit krachteloos en onvruchtbaar zou zijn. Het Woord keert nooit ledig tot God terug, het zal zijn een reuk des doods ten dode of een reuk des levens ten leven.

Calvijn heeft het ergens zò gezegd: het Woord Gods is niet altijd **actu**, d.w.z. werkzaam, opdat het, hoewel het in zichzelf al een vruchtbaar zaad is, metterdaad ook in ons de vrucht zal zetten.

Daarvoor is nodig het werk van de Heilige Geest. Zonder de verlichting en bearbeiding van de Heilige Geest wordt er niets tot stand gebracht. Hoe komt dat? Dat ligt niet aan het Woord Gods! De enige reden is gelegen in de staat van mijn dodelijke onmacht. En..... van mijn onwil. De Bijbel leert ons dit niet, opdat we ons daarachter zouden kunnen wegschuiln als een soort van rookgordijn. Dat kan niet en zal ons niet baten. Als de Heere ons laat prediken onze onwil en onmacht, dan is dat altijd met de bedoeling, dat we het bij Hem zullen zoeken. Dat we zullen zeggen: „Heere, U bent toch de Machtige. U kunt door de arbeid van Uw Geest mijn hart bearbeiten en vernieuwen. U kunt mijn wil breken, zodat ik leer willen wat U wilt. Het brengt tot verootmoediging, tot berouw, tot gebed. Tot een vluchten tot de troon der genade.

Nòg een gedachte over de prediking van het Woord. Dáár hebben we zeker te doen met de omgang met het Woord Gods!

Ik heb al eerder opgemerkt, dat **wij** niet alleen naar en onder het Woord komen, maar ook dat het **Woord** komt tot ons. En dat wordt nu zo weinig gevoeld, zo weinig gerealiseerd in het midden van de kerk. Niettemin is dat waar. De Heere spreekt tot ons. Hij wil omgang met ons hebben. Is het niet waar, dat Hij daarvoor Zijn Eniggeboren Zoon gegeven heeft? Mogen wij Hem niet aanbevelen? Met al de liefde van ons hart? De Heere wil toch met ons te doen hebben! We dragen het teken en zegel daarvan met ons mee door ons leven. Leg u voor de Heere neer zoals u bent. U hoeft zelfs niets mee te nemen. Niet uw gebed, niet uw tranen, niet uw ervaringen of wat dan ook! Al die dingen moeten weg als grond. U kunt alleen maar komen met uw lege handen! Of neen, met handen vol van schuld en zonde! Een leven totaal verdorven en verdoemelijk voor God! **Zò** mag u zich neerleggen voor de troon der genade. De Heere ziet, bij wijze van spreken, niets liever dan dat. Naar zulk een volk wil de Heere Zich in Zijn gunst neerbuigen.

Zulke mensen hebben we nodig in de kerk. Van die worstelaars, zoekers en vaak zuchters.

De prediking moet zijn een prediking van Wet en Evangelie. Twee zijden van een en dezelfde openbaring Gods. Maar altijd in hun relatieve zelfstandigheid. Daarmee bedoel ik dit: wij mogen het Evangelie niet prediken op een wettische manier. Dat is een reëel gevaar. Dat vinden we, helaas, al te veel in de kerk. Denk bijv. aan de manier waarop in de prediking van menigeen het geloof op die manier wordt gepredikt.

„Je moet dit en je moet dat en je moet geloven! En dat is waar. Je moet geloven. Dat wordt van mij geëist. Maar dan moet ik er ook bij gaan zeggen, hoe dat nu opgelost kan worden. Ik sta voor deze vraag: het is een moeten en het is een niet kunnen. Dit moeten en niet kunnen moet ons zo in de lengte drijven, dat we tenslotte maar ene plaats meer weten, n.l. op de knieën in het verborgene om daar neer te buigen voor de

Heere. Pleitend op Zijn Woord en beloften: „Heere, buig U toch ook tot mij. Heere, kunt U met mij dan geen bemoeienissen houden? Steek de hand van Uw liefde ook naar mij uit, wees barmhartig en genadig.

In de tweede plaats; de wet moet niet door het Evangelie worden verzwakt. De wet onthult alle eigengerechtigheid als religieuze zonden, voortkomend uit de paradijs-zonde, hoogmoed. Die wet is er op uit alles stuk te slaan en te breken wat niet voor de Heere zal kunnen bestaan. Dat moeten de dienaren des Woords de gemeenten wel voorhouden. Opdat juist in de weg van afbraak de opbouw plaats vinde. Juist in de weg van het wegnemen van het onze, maakt God plaats voor het Zijne, **DE** Zijne, Christus. Zo leren we ervaren de kracht van het bloed van de Zaligmaker, het bloed dat van alle zonden reinigt en dat een bedekking is tegen de toorn Gods. De vlammen van Gods gerechtigheid en heiligheid zijn voor zulk een zondaar geblust in het bloed van de Heere Jezus. Het Evangelie is daarom, en laten we dat niet vergeten, zoekend, nodigend, lokkend.

De beloften van het Evangelie zijn van bijzondere betekenis. Er zijn zovelen, die de beloften laten voor wat ze zijn. Zij zeggen hun niets, zij „doen” hen niets. Als men zegt, dat de prediking vooral **belofte** - prediking moet zijn, dan kan ik het daar geheel mee eens zijn. Mits men maar duidelijk laat uitkomen hoe en wat die belofte-prediking zal moeten zijn; mits men dan ook goed van het gevaar op de hoogte is, dat ons niet alleen maar **bedreigt**, doch dat al lang binnen onze kringen gevonden wordt, dat men op de beloften gaat rusten en slapen. Echte belofte-prediking sluit de prediking van **bekering** niet uit, maar juist in. Helaas, het moet eerlijk worden gezegd: het gevaar staat levensgroot voor ons en heeft ons in verschillende opzichten reeds in zijn greep dat we in plaats van de veronderstelde wedergeboorte nu gekomen zijn tot een verondersteld geloof, terwijl de doodslucht naar vele kanten geroken wordt, omdat men van het rechte genadeleven niets verstaat. Daarom zullen we in de rechte zin wet en Evangelie moeten prediken. Hoe streng de wetsprediking ook zal moeten zijn (opdat alle vlees, ook godsdienstelijke vlees, voor God verdoemelijk zij), nimmer mogen we uit het oog verliezen, dat daarachter de lokkende liefde Gods staat.

Het is er de Heere om begonnen om de zondaar met Zijn liefdekoorden te trekken. Al ziet die zondaar er op dat ogenblik helemaal niets van en doorleeft hij het tegenovergestelde zelfs, niettemin is het de lokkende liefde, die naar Hem toetrekt, opdat Hij Zichzelf, in Christus kwijt zal worden aan hem.

Wie omgang met de Bijbel heeft, heeft omgang met de wet. De wet, die ons veroordeelt en het doodvonnis over ons uitspreekt.

De Bijbel is een boek (ik heb het al eerder aangehaald), waarin de Drieënige God Zich openbaart. Ik kan het nog anders zeggen. Gods Woord is de liefdesbrief aan zondaren. Hebt U hem zo al eens gelezen? Dat is ook genade. Aan de ene kant, als ge het Woord leest, dan veroordeelt en veroordeelt het u. En aan de andere kant, als het licht der genade er over uitgespreid wordt en in uw hart mag werken, dan ervaart, proeft u iets van de liefde Gods en zult u van die God niet meer gescheiden zijn.

Nu is vanmiddag opgemerkt, dat het proces der zonde niet stil staat (en zo is het inderdaad), maar het proces van het werk Gods staat ook niet stil.

In het boek der Openbaring lezen we o.a.: „Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe; die vuil is, dat hij nog vuil worde. Die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde; die heilig is, dat hij nog geheiligd worde.”

Jezus legt hier de geestelijke drijfveren en daarachter de geestelijke bronaders bloot. Het oordeel Gods toetst ons niet aan een willekeurige maatstaf, niet aan het oordeel van de meerderheid, niet aan de publieke opinie, ook niet in de kerk, allerm minst aan onze eigen mening of opinie, maar aan de heilige Wil Gods, zoals die ons gegeven is in het Woord. Dat Woord tekent ons de wet van de voortgang in de groei. Onder die wet staat alle leven. Dat leven is een drang, een drang om wat voorhanden is, verder te brengen, tot een rijker ontplooiing, een voller openbaring. Ziet u maar naar het zaad. Als het in

de akker gestrooid is, dan gaat het kiemen. Straks komt de stengel en vervolgens de bladeren en de vrucht. Zo is het ook in het geestelijke leven van Gods volk. Wie onrechtvaardig is die moet (tenzij genade die macht breekt), veel schaamtelozer onrecht gaan doen. Wie vuil is en niet tot bekering komt, moet steeds vuiler worden. Het gaat altijd van kwaad tot erger. Altijd van verharding tot verharding. En daarom, vrienden, oud of jong, we kunnen het elkaar niet genoeg op het hart binden: bekering is noodzakelijk. Als ge het leven der genade nog niet hebt leren kennen, zoekt toch de Heere, terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is; klopt op de deur der genade, opdat hij open gedaan worde. De Heere wil immers met zondaren te doen hebben! Laat het proces der verharding er toch niet zijn in uw leven.

Laat er mogen zijn de verbreking en verbrijzeling, de vernedering en vertedering. De Bijbel kan ons niet onverschillig laten.

We kunnen en mogen hem niet voor kennisgeving aannemen. Helaas, dat dit zo gemakkelijk gebeurt. Als we omgaan met de Bijbel, in de kerk, thuis, op school of waar dan ook, dan gebeurt er naar het eigen getuigenis der Schrift, altijd iets: of het één of het ander, of het werkt de dood of het leven.

Dan leer ik God mijn Schepper, naar Wien mijn ziel heeft leren hongeren en dorsten, méér zoeken of indien ik vreemd ben aan het leven Gods, ik ga meer dan ooit uit naar de wereld (of die nu ongodsdienstig of godsdienstig is). Ik ga met het volk, dat buiten God staat en zonder Hem leeft, naar het eeuwig verderf.

Zoekt daarom de Heere, terwijl Hij te vinden is. Hoe is het met ons? Hoe is het met ons Bijbelgebruik? Lezen we in de Bijbel? Heeft dat Woord u wel eens uitgedreven naar de troon van Gods ontferming? Geeft u zich bepaalde tijd dat Woord biddend te onderzoeken? We hebben er nog steeds tijd voor! Hoe lang zal het nog duren? We weten het niet. Dit weten we wel, dat de tekenen der tijden al duidelijker taal gaan spreken. Horen we niet van oorlogen, geruchten van oorlogen, hongersnoden, aardbevingen etc.? Hoorst u niet het geruis van de naderende voetstappen van Christus? Zoekt Hem toch vóór het te laat is. Buigt u voor Hem neer en vraagt vanuit Zijn hand wat u nodig hebt voor tijd en eeuwigheid. Zegene de Heere ons allen, hier in de kerken in Nederland en ook in de kerken, die ik zelf mag dienen.

Tamminga.

VOOR DE JEUGD Het Zonnekind 14.

Beste Jonglui!

„Zo haastte de vrouw en liep, en gaf het haar man te kennen, en zij zeide tot hem: Zie, die Man is mij verschenen, Welke op die dag tot mij kwam. Toen stond Manoah op en ging zijn huisvrouw na, en hij kwam tot die Man, en zeide tot Hem: Zijt Gij die Man, Dewelke tot deze vrouw gesproken heeft? En Hij zeide: Ik ben het.”

Richt. 13:10, 11

De Heere wist de vrouw van Manoah te vinden. Zo hebben we dat de vorige keer vernomen. We hebben er toen de toepassing aan verbonden, dat de Heere ons ook weet te vinden, waar we ons ook bevinden. Dit is een troostelijke gedachte voor een ieder die het om de Heere te doen is. Ik hoop dat er onder mijn jonge lezers heel veel zullen zijn — en ook ouderen — die het om de Heere te doen is. Want dat zijn er in de wereld maar heel weinigen. De meesten trekken zich van de Heere totaal niets aan. Zij vragen niet naar God. Er is niemand die God zoekt, ook niet tot een toe. Zo wordt het ons in de bijbel op verschillende plaatsen meegedeeld. En als men dan behoefte mag kennen aan een ontmoeting met de Heere, dan is dit geen kleine zaak. Veracht ook ten deze de dag der kleine dingen niet. En wanneer het ons werkelijk om de Heere te doen is, dan laat de Heere Zich ten opzichte van de zodanigen ook niet onbetuigd. Daar is de geschiedenis, voor zover we die tot hiertoe overdacht hebben, een duidelijk bewijs van.

Toen de Engel Gods, Die in het oog van de vrouw nog steeds een gewone man was, weer

aan de vrouw was verschenen, ging de vrouw haastig heen om het haar man te boodschappen. De vrouw kende het leven van haar man. Zij wist van zijn bidden af, namelijk dat het ook zijn begeerte was, om die Man te ontmoeten. Het is gelukkig als de verhouding tussen man en vrouw, tussen de jongen en het meisje zodanig is, dat men van elkander af weet, ook wat de geestelijke behoefte betreft. Dan is men niet alleen met een natuurlijke band aan elkander verbonden, maar ook met een geestelijke.

Hoe menigmaal komt het voor, dat men wel met elkaar omgaat, doch in geestelijk opzicht eigenlijk niets van elkaar afweet. Het kan zijn, omdat men beiden van het geestelijke leven, van een ontmoeting met de Heere niets moet hebben. Dat is natuurlijk heel erg. Want al moet ik niets van de Heere hebben, ik zal daardoor toch de Heere niet kunnen ontlopen. Want eenmaal zal ik Hem toch moeten ontmoeten. En dan zal het een vreselijke ontmoeting zijn. Want als ik als een afkerige van de Heere geleefd heb, dan zal de Heere Zich straks voor goed van mij afkeren. En dan zal het einde vreselijk zijn.

Als we samen niets van de Heere moeten hebben, is dat erg. Doch als een van beiden afkerig is, zodat men met elkander geen woord kan spreken over datgene wat voor tijd en eeuwigheid belangrijk is, dan geeft dit op de duur verwijdering. Men kan dan in natuurlijk opzicht nog wel met elkaar omgaan, doch geestelijk zijn er niets anders dan kortsluitingen.

Het is daarom wel van belang — ik schrijf in hoofdzaak altijd nog steeds voor jonge mensen — dat men in de verkeringstijd weet waar men aan toe is. Want als er van meet af aan geen geestelijk contact mogelijk is, dan moet men niet denken dat het wel mee zal vallen als men getrouwd is. Want er zijn er ontelbaar velen, die het tegendeel hebben moeten ondervinden, toen het te laat was. Dus jongens en meisjes, laat je ten deze waarschuwen en verzint eer ge begint!

Bij Manoah en zijn vrouw was het gelukkig anders. Toen de Man Gods aan die vrouw verschenen was, haastte zij zich om het aan haar man te gaan vertellen. En de manier waar op ze dit deed, laat ons horen dat het een zaak betrof, waar men gewoon was dagelijks met elkander over te praten. Want zij zegt zonder omwegen: Zie, die Man is mij verschenen, Welke op die dag tot mij kwam. Met deze weinige woorden wist Manoah ineens waar het over ging. Een goede verstaander heeft maar een half woord nodig. Dat is een bekend spreekwoord, dat naar twee kanten opgaat. Er zijn mensen die in het kwade maar een half woord nodig hebben en dan weet men al waar het over gaat. Want ook de wereld spreekt haar eigen taal. Als wereldlingen elkaar ontmoeten, ze behoeven maar één enkel woord te zeggen vaak en het is de aangesprokene volkomen duidelijk. Iemand die in zulk een wereldse sfeer niet leeft, begrijpt (gelukkig) er dan niets van. Doch in geestelijk opzicht komt het ook voor. Degenen die elkaar verstaan, behoeven maar een enkel woord te zeggen, en men weet dan waar het over gaat (gelukkig!). En als de wereld dat hoort dan zegt men: Dit is voor mij frans! Inderdaad, het is voor hen een vreemde taal, terwijl er toch gewoon hollands gesproken wordt.

Daar Manoah zijn vrouw verstond begint hij niet te vragen, in deze zin van: Wat bedoel je? Welke man? Waar heb je het eigenlijk over?

ZENDINGS DAG

in de Geref.kerk, Vrijheidsstraat 1, uitgaande van de Chr.Geref.kerk te Elburg, D.V. 29 juli a.s.

Sprekers, voormiddag, aanvang 10.30 uur:

Ds. G. Hamstra

Ds. P. Beekhuis van Rotterdam-Kralingen.

Pauze tot 2 uur.

Sprekers:

Ds. H. van Leeuwen van Driebergen.

Ds. E. Venema van Drachten voor de Spaans Evangelische Zending.

Ds. G. Bouw van Scheveningen.

Sluiting ± 16.00 uur.

Koffie, broodjes en frisdrank verkrijgbaar ten bate van de zending.

Ook is er een boekentafel aanwezig.

De Zendingscommissie.

Niets van dat alles. Toen stond Manoah op en ging zijn huisvrouw na.

Hier beginnen zich de gedachten weer te vermenigvuldigen. Ja, jullie moeten het mij niet kwalijk nemen. Want als dominee maak je natuurlijk nog al eens wat mee. Ik zie hier de man de vrouw volgen. Er zijn er die zeggen en daar denken zij dan grote wijsheid mee te verkondigen, die nog een klein beetje bijbels lijkt ook: De vrouw moet de man volgen. En dan zie je gaan, maar meestal de verkeerde kant op. Ze zijn opgevoed in 'n kerk waar het Woord van God nog recht verkondigd wordt. En dan krijgen zij kennis aan iemand die elders zijn geestelijk voedsel zoekt, terwijl het er de dood in de pot is. Doch men gaat dan rustig mee. Want de vrouw moet de man volgen.

Ik lees zo iets nergens in de bijbel. Goed doorgedacht is het ook de grootste dwaasheid om dit tot een regel te verheffen.

Veronderstel dat de man rechtuit op de dood aanloopt. En men zou die regel dan in toepassing brengen, dan kan een kind 't wel uitrekenen dat het einde ook de dood is.

Dit is een regel naar het Woord van God, niet dat de vrouw de man moet volgen, of omgekeerd, maar dat men samen de Heere moet volgen.

Dat zien wij gebeuren.

Ja, zij volgen samen de Heere! Zij gaan samen naar de Heere toe, terwijl zij nog niet eens wisten dat het de Heere was. Zij kenden Hem nog niet anders dan een man Gods. Hier zit ook veel lering in.

Want toen de vrouw van Manoah deze Man voor de tweede keer ontmoette, zeide zij niet tot die Man: Blij dat ik je weer zie. Ga je nu met mij mee naar mijn man, want die zou je ook wel eens willen ontmoeten. Neen! Niet de Heere moet de mensen volgen, maar de mensen moeten de Heere volgen. Daarom gingen deze beiden naar de plaats waar de Heere zich bevond.

Dat is nog de weg die de Heere wil dat wij gaan zullen. Jullie begrijpen wel waar ik heen wil. Want we leven nu in het nieuwe testament, zoveel eeuwen later als de tijd waarin deze geschiedenis zich afspeelt. Doch de zaken waar het wezenlijk om gaat zijn nog niets veranderd.

De Heere had toen Zijn heerlijkheid verborgen, en verscheen in de gedaante van een man. Nu verschijnt de Heere aan ons als zodanig niet meer. En toch ook weer wel. Want Hij wandelt onder ons in het gewaad van de heilige schrift. Daar heeft Hij zich nu in geopenbaard. En dat Woord wordt verkondigd. Dat gebeurt in het bijzonder in de kerk. De rechte verkondigers van dat Woord zijn ook mannen Gods. In het nieuwe testament worden de voorgangers „de engelen der gemeenten” genoemd. Leest het maar na in de zeven brieven aan gemeenten in Klein-Azië. Daarom is nu een ieder geroepen om naar die plaatsen te gaan, waar die „mannen Gods” zich bevinden. Ieder heeft zich heel eenvoudig te stellen onder de bediening van het Woord van God. Daar is zegen op te verwachten. De Heere heeft het Zelf beloofd, namelijk dat Hij Zijn volk verblijden zal in Zijn bedehuis. Zie Jes.56:7. In de kerk, want dat is Gods bedehuis, het huis des gebeds, wil de Heere Zijn volk verblijden, verheugen, door hen de blijde boodschap te doen horen. Daar was het Manoah ook om te doen. Hij ging zijn vrouw na, om een blijde boodschap te horen. En hij is niet beschaamd uitgekomen.

Gaan jullie daarvoor ook naar Gods huis om een blijde boodschap te horen? Want die wordt daar verkondigd. Of is het geen blijde boodschap, als je horen mag dat er voor arme zondaren, die zich zelf niet verlossen kunnen, omdat de vijand zo oppermachtig is, nu een Verlosser gekomen is, namelijk de Heere Jezus Christus? Als je de gebondenheid niet kent — de overheersing door de filistijnen — dan zal het je weinig interesseren. Maar als je de overheersing kent, net als Manoah en zijn vrouw, dan kun je niet blijven waar je bent. Maar dan ga je uit naar de Heere heen. En als je zo naar Hem uitgaat, zul je Hem zeker vinden. Dat heeft Manoah ervaren, en dat is de ondervinding van een ieder, die de Heere zoekt. We hopen het de volgende keer te zien.

Jullie aller vriend,

Ds. H. C. v. d. Ent

„Rehoboth” in Doornspijk

Rehoboth: De Heere heeft ruimte gemaakt! Dat was Woensdagavond, 10 juni j.l. de teneur van het welkomstwoord van ds. P. van Zonneveld bij de ingebruikname van het nieuwe kerkgebouw van de betrekkelijk kleine gemeente van Doornspijk. Reeds vanaf eind 1977 bestonden er plannen om tot nieuwbouw te komen. Het oude kerkgebouw, dat welgeteld 179 zitplaatsen telde, was te klein. In de zomer, het vacatieseizoen moesten er soms meer dan 220 kerkgangers in „gestouwd” worden. Na nogal wat tegenstrijdigheden kon in Augustus met de nieuwbouw worden begonnen. Dankzij de grote offervaardigheid en de activiteit van jong en oud van de gemeente kon de hypothecaire lening beperkt blijven. En nu staat er een nieuw, fraai, stijlvol kerkgebouw, dat ruim 300 zitplaatsen heeft en dat verbonden is aan de oude kerk, die omgebouwd („omgetoverd”) is tot een ruime vergaderzaal.

Op een gemoedelijke, maar stijlvolle wijze vond de ingebruikname plaats. Onder het (staande) zingen van psalm 119:65 opende ds. van Zonneveld de kanselbijbel, nadat verschillende afgevaardigden van buiten en vanuit de gemeente het woord hadden gevoerd, dat veelal gepaard ging met het aanbieden van een passend geschenk. Duidelijk bleek, hoe de gemeente zich beijverd had om onder Gods zegen dit werk tot stand te brengen. Onder Gods zegen! Dat kreeg deze avond alle nadruk. De Heere heeft ruimte gemaakt. In een korte meditatie over Openb. 21:22a wees ds. van Zonneveld heen naar de toekomst van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, naar het nieuwe Jeruzalem, waarin geen tempel, ook geen kerkgebouw meer zal zijn, omdat daar de Heere, de Almachtige God de tempel zal zijn en het Lam! Voor ons is het beslissend, allesbeslissend voor eeuwig, of wij dat Lam onmisbaar nodig en lief leerden krijgen.

Na het zingen van psalm 72:9, 10 en 11 sprak de pastor loci de zegen uit en konden de genodigden in de fraaie vergaderzaal nog een kop koffie gebruiken, waarvan door velen gebruik werd gemaakt.

Het was een goede avond temidden van een dankbare gemeente, waarin God de eer ontving voor Zijn onverdiende weldaden.

Vlietstra.

Alphen aan den Rijn-Elburg

D.V. dinsdag 7 juli a.s. hoopt Ds. G. Hamstra afscheid te nemen van de gemeente Alphen aan den Rijn.

De bevestiging in Elburg zal D.V. plaats vinden op dinsdag 4 augustus a.s. in het kerkgebouw van de Gereformeerde kerk, Vrijheidsstraat 1. De bevestiging zal geschieden door Ds. H. van Leeuwen te Driebergen, die Elburg te voren gediend heeft. Deze dienst zal aanvangen des middags om 14.30 uur. Des avonds hoopt Ds. Hamstra in hetzelfde kerkgebouw zijn intrede te doen in een dienst, die zal aanvangen om 19.30 uur.

B.

Chr. School Dundas, Ontario

Tijdens mijn verblijf in Holland ontving ik voor de school in Dundas:

Op de Bewaar het Pand-dag in Sliedrecht: f 500,—, collecte Middelharnis: f 1700,—, gift Urk (Elen Haëzer): f 1000,—, Harderwijk: f 405,—, extra gift (uit collecte): f 100,—, totaal is dit f 3705,—.

Hartelijk dank aan al de gevers.

Ds. J. Tamminga.

BOEKBESPREKINGEN

Hoort de roede, deel I.

Dit is een uitgave van het Landelijk Verband van Staatkundig Gereformeerde Studieverenigingen.

Het boek omvat een fotografische herdruk van partijredes uitgesproken door ds. G.H. Kersten op de algemene (jaar)vergaderingen van de S.G.P. in de periode van 1926 tot 1936. De prijs is f 12,50, bij vooruitbetaling te voldoen op postrekening 525314 ten name van de secretaris-penningmeester van de ds. Kersten en ds. Zandt-serie te Apeldoorn. Het boek is niet in de boekhandel te verkrijgen.

O.i. heeft het landelijk verband er goed aan gedaan een begin te maken met het heruitgeven van vroegere redevoeringen. Laten we nooit vergeten, wat al vele jaren geleden voorgehouden werd. Veel van wat we in deze rede lezen is nog van groot belang. De tijden zijn niet gunstiger, maar ernstiger geworden en daarom moeten we ons richten naar wat al vele jaren geleden ons uit Gods Woord is voorgehouden.

Boeken van Kool, Veenendaal.

1. **Bart en Henkie** door Joh. G. Veenhof. Over twee kleine jongens die bang waren voor een grote hond. Dat had heel wat gevolgen, maar het liep alles goed af. Heel aardig. 67 blz., gebonden f 9,95.

ZOMERKAMPEN IN DUITSLAND

Murrhardt

We behoren al jarenlang tot de stamgasten van het Jugendhaus „Fornsbach”. Dit prachtige huis ligt in Zuid-Duitsland, dichtbij de Waldsee, waar je kunt zwemmen en roeien. De omgeving nodigt uit tot het maken van stevige wandelingen.

De heen- en terugreis maken we overdag met de bus, die ook tijdens het kamp ter beschikking blijft.

leeftijd 18-21 jaar
prijs f 525,—
datum 7 t/m 18 aug.
zelfverzorging

Nienhagen

Hier verblijven we in het Laurentiushuis, met een zwembad op 500 m. afstand. Het huis lijkt ons zeer aantrekkelijk: slaapkamers voor 3 en 4 personen. Het ligt niet ver van Celle en Hannover. Met de bus, die ter beschikking blijft, kunnen we prachtige ekskursies maken naar de oude steden Celle of Wolfsburg. Of we trekken er op uit naar de Lüneburger Heide. Er zijn mogelijkheden genoeg om er een fijn kamp van te maken.

leeftijd 18-21 jaar
prijs f 500,—
datum 27 juli t/m 7 aug.
zelfverzorging

ER IS NOG ALLEEN PLAATS VOOR MEISJES.

Inlichtingen kun je krijgen bij komm. zomerkampen Jeugdbond Ger. Gem., Postbus 79, 3440 AB Woerden, tel. 03480 - 18587.

ZOMERKAMPEN IN FRANKRIJK EN ZWITSERLAND

Niederbronn

„Au revoir, villa le Riesack”. Dit gezegde zul je begrijpen, als je je vakantie op dit landgoed hebt doorgebracht, gelegen aan de rand van de Vogezes, ten noorden van Straatsburg. Deze stijlvolle villa, vlakbij uitgestrekte bossen, is onze thuishaven. Van hieruit kun je genoeg ekskursies maken, want de bus blijft 12 dagen ter beschikking.

De heenreis maken we overdag, de terugreis 's nachts.

leeftijd 20-25 jaar
prijs f 580,—
datum 6-17 juli
zelfverzorging
Er zijn nog enkele meisjesplaatsen en meerdere jongensplaatsen.

Rigi Klösterli

In Goldau, aan de voet van de Rigi, stappen we in het bergtreintje dat ons naar ons oord, hoog in de bergen brengt. Ideaal om er gezamenlijk op uit te trekken en de Rigi te verkennen, maar ook om een aantal fijne ekskursies te maken. Daarvoor beschikken we over een abonnement op het openbaar vervoer. Dat betekent goedkoop reizen: naar het bekende Engelberg aan de voet van de Titlis, naar Luzern om te winkelen, of een bergbaan naar de top van de Pilatus.

leeftijd 20-25 jaar
prijs f 650,—
datum 6-18 juli
zelfverzorging
Er zijn nog enkele meisjesplaatsen en meerdere jongensplaatsen.

Inlichtingen kun je krijgen bij komm. zomerkampen Jeugdbond Ger. Gem., Postbus 79, 3440 AB Woerden, tel. 03480 - 18587.

ALLE BEGRIP TE BOVEN (74)

17. De Churton woning (5).

Ik dacht, nu denk je eens in, dat we voor koningen en stadhouders gebracht werden om voor de waarheid te getuigen, hoe zou het dan zijn? O, mijn God, Gij weet het! Wat, als ik Hem zou verloochenen? O, ik zou het doen, als Hij mij zou verlaten, ik zou als Petrus zijn. O, wat voel ik als ik er aan denk hoe Petrus zijn Heere verloochende. O, mijn ziel beeft over die arme zielen, die dit ware geloof niet van de hemel in hun harten gezonden hebben. Ze vragen mij soms wat mijn godsdienst is. O, mijn godsdienst! Als u in mij er naar zoekt, heb ik er geen. Maar ik zal u vertellen waar die is. Hij is in mijn Jezus. Hij heeft het alles en ik heb het in Hem. Ik ben onkundig en weet niets. Ik ga tot de gezegende Jezus om in alles geleerd te worden, ja in alles. Denk u dat we op de rechte weg naar de hemel zijn en denk u in, dat Hij ons daar op gebracht heeft. Wel, zouden we dan op eigen kracht verder kunnen gaan? Ik zeg neen, we kunnen geen stap zonder Hem doen. Zo bevind ik het. Als ik één stap alleen zou doen dan zou ik vallen. O, ik ben zo bang om alleen te gaan. Ik ben in één minuut helemaal van de weg af.

Er zijn maar weinig mensen die onze God kennen. Maar het bloed van mijn Zaligmaker kan tot het uiterste redden en Hij zegt mij, dat ik van mijn geloof aan die arme zielen hier rondom moet gaan vertellen, of ze willen luisteren of niet. De Heere geeft mij grote tederheid van geest jegens hen die niet van mijn zware beprovingen afweten. Hij leidt mij in wat ik zeggen en waarheen ik gaan moet. Dit is het wat ik dacht. Zij hebben het Woord en zij hebben het Evangelie en zij zien de schepping en de prachtige werken van God, maar toch kennen zij mijn God niet. Als Hij hun Zijn Geest niet geschonken heeft, kunnen zij Hem niet kennen. Wij vertellen hun welk een dierbare Verlosser Hij is, maar meer kunnen wij niet doen. Er zijn maar weinigen, hier een en daar een.

Sommigen zeggen, dat zij zonder zonde kunnen leven en als ik over mijn zondig hart treur weten zij niet wat ik bedoel. Ze zeggen: „Wel, Sukey Harley heeft een veranderd hart en toch praat ze zo!” Ze weten niet, dat het bloed van mijn Zaligmaker is, dat op mijn hart gesprekend is, dat mij doet treuren. O, hoe haat ik mijn slechte en verfoeilijke hart. Het is mijn grootste vijand!

Gisteren zag ik M.J. Ik dacht, ik zal eens gaan zien hoe zij het maakt. Ze vertelde mij, dat iets wat ik gezegd had haar voor het eerst over haar ziel had doen denken. O, wat ik dan voel, als ze zeggen, dat ik iets gezegd heb! Mijn zondige, onheilige lippen, wat kunnen die zeggen? Ze sprak met mij over de Methodisten en vertelde, dat zij toen zij hen vroeger ging horen en zag hoe ze zich verhieven in hun vreugdevolle wegen en hoe zij spraken van hun geloof en verbroken harten en de kracht van het gebed, dacht: „wat een gezegende ondervinding hebben deze mensen. Ik zou willen, dat ik kon geloven als deze mensen en kon gevoelen dat mijn hart verbroken was”. Ik zei: „Maar dat kun je niet, is het wel?” „Neen”, zei ze, „dat kan ik niet. Ik voelde me zeer terneer geslagen toen ik hen verlaten had, want ik dacht dat ze alles hadden wat zij bespraken”. Ik vertelde haar, wat ik van deze mensen dacht, sinds ze hier gekomen waren, dat onze

God het misschien toelaat, dat zulke mensen onder ons komen voor een bepaald doel, dat wij niet weten; en als mijn dierbare Verlosser in één van hen begint te werken zal Hij hen uit die gemeenschap weg halen. Ik heb haar gezegd, dat zij daar beter vandaan kon blijven. Dat is alles wat ik kon doen. Ik kon het haar niet verbieden; mijn God moet dat doen. Zij denken dat ik hun vijand ben, maar dat ben ik niet. O, als de Heere hen er uit mocht brengen dan zouden ze zien, dat ik dat niet ben. Neen, ik heb hun de waarheid verteld. Maar o, ik gevoel het, dat het hun toegelaten wordt bedrogen te worden en een leugen te geloven, maar de Heere zal niet toelaten dat Zijn volk lang misleid wordt. Hij zal hen van onder hen uitleiden. Zij kunnen geen blijdschap hebben; alle **werkelijke** vreugde en blijdschap komt van God. Zeker, zij kunnen zich verheffen in vreugde en blijdschap in zichzelf, ja, zij leven altijd, maar ik sterf dagelijks; elk ogenblik van mijn leven ben ik aan het sterven. Ja, zij kunnen altijd bidden, maar ach, als ik mijn zondige, walgelijke lichaam voor een heilig God buig, voel ik mij zo onwaardig, dat ik niet durf op te zien. Als wij een andere weg gaan dan door mijn gezegende dierbare Verlosser, hoe vreselijk! hoe vreselijk!”

Sukey kwam eens in een vreselijke verzoeking, die ze als volgt verhaalt: „Charles en ik hadden wat kool bij de mijnen gehaald en er voor betaald, zoals wij allemaal dachten. Maar de mannen zochten overal en konden het geldstuk niet vinden. Ik smeekte hen om mij te onderzoeken, maar dat weigerden zij en ze zeiden, dat ze zeker wisten, dat ik het niet had. Ik onderzocht mezelf telkens weer, maar zonder resultaat. Maar toen ik thuis kwam vond ik het in een punt van mijn zakdoek gebonden. Van dat ogenblik kwamen mijn verzoeken, want Satan wilde, dat ik het hield en zei, dat niemand mij zou verdenken. Ik kan er u maar zeer weinig van doen verstaan. Ik dacht werkelijk, dat Satan de overhand over mij zou krijgen. Ik kreunde en zuchtte, maar ik kon niet bidden. En dat duurde van zes uur 's avonds tot acht uur de volgende morgen. Charles zag hoe slecht ik het had, maar ik kon hem niet van mijn vreselijk lijden vertellen. Toen ik naar bed ging was het nog zo. Ik viel voor een paar ogenblikken in slaap en werd dan weer wakker en Satan bleef maar zeggen, dat ik het geldstuk moest houden. Ik stond vroeg op en stak het vuur aan, maar het was niet voor acht uur, dat mijn God kwam en toen kwam Hij inderdaad en dreef Satan geheel weg. Ik wist toen niet hoe vlug ik dat geldstuk bij de mijnen zou brengen. Wat heeft de Heere mij hiermee laten zien? Dat het nu met mijn trots **gedaan moest wezen**, dat is zeker. Wie weerhield mij ervan het geldstuk te houden? Ik zelf niet, dat is duidelijk. O, hoe deed mij dit aan die arme zondaren denken, die in de handen van Satan zijn; zij kunnen hem niet weerstaan, maar gaan van zonde tot zonde. Maar mijn dierbare Vader zal Zijn eigen kinderen niet voor lange tijd in de handen van Satan laten. Ik ben er zeker van, dat dit met het geldstuk moest gebeuren, opdat Hij mij zou leren, wat ik ben zonder Hem en dat ik meer van de bedriegelijke listen van Satan zou verstaan.”

Sukey was geen sterke vrouw en natuurlijk arm, daar haar man boerenknecht was, maar gedurende drie jaar had zij de zorg over een blinde vrouw, een armlastige van de gemeente en die geen familie van haar was, maar zichzelf bij haar vestigde.

vakantiecentrum de VERRASSING op TEXEL
heeft er een aangrenzend pand bij. Komt u het ook uitproberen?
Volledig pension, verwarmde kamers, prijs slechts f. 42,50 p.p.d.
Al 26 jaar het adres voor pension, sta-caravans en bungalows.
Neem vrijblijvend even contact op. Tel 02223 - 661 of 391.

Stationssingel 50
Tel. 08385-13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

Stichting Reformatorische Hulpactie

„Woord en Daad”

Giro 3020900
Postbus 560, 4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830 - 32550

Als hun leven u lief is

In Haïti is 50% kindersterfte. Veel gezinnen moeten rondkomen met f 5,- per week.

Door middel van financiële adoptie ontvangen in dit land 3000 kinderen elke dag voedsel op de scholen.

Ze ontvangen hier ook christelijk onderwijs.

Maar nog duizenden anderen lijden elke dag honger. Daar moeten we iets tegen doen.

Één maaltijd kost f 0,75. Wilt u enkele maaltijden voor uw rekening nemen?

Opgave voor financiële adoptie:

J. Slot, Rembrandtlaan 10,
3941 CH Doorn - Tel. 03430-4103

Voor bijbels, boeken en muziek is **LINDENBERG** uniek!

Grote voorraad
Snelle levering

Ook van de allernieuwste uitgaven.

**Lindenberg's
boekhandel**

Slaak 4 - 14,
3061 CS Rotterdam.
Postbus 4209,
3006 AE Rotterdam.
Tel. 010 - 111607.

LET OP!!!

Door directe import van de wereldberoemde RODGERS ORGELS enorme prijsverlagingen.

IMPORTEUR VAN RODGERS ORGELS

Dealer van:

- * JOHANNES
- * VISCOUNT
- * OMEGAN
- * e.a. merken
- * hoge inruil
- * landelijke service
- * franco thuis door heel Nederland

Deze orgels kunt u beluisteren en bespelen in onze showroom.

Reeds een JOHANNUS orgel vanaf f8300, (inkl. electr. nagalm)

DOCUMENTATIE WORDT OP AANVRAAG TOEGEZONDEN

**nie. deijl
Orgels**
Voorstr. 89 - 4132 AP Vianen
Telefoon 03473 - 6170